

## PRO MEMORIA

### DAR KARTĄ APIE DR. VYTAUTĄ ARMONĄ

2005 m. spalio mėnesį lankiausi M. Koperniko universitete Torunėje, Lenkijoje. Ten sutikau žinomą lenkų archeologę prof. habil. dr. Kristiną Armon (Krystyna Przewoźna-Armon). Greta kitų aktualių Lietuvos ir Lenkijos mokslininkų bendradarbiavimo klausimų kalbėjomės ir apie neseniai mirusio jos vyro, žymaus etnologo, lituanisto, antropologo, knygotyrininko dr. Vytauto Armono (Witold Armon) mokslinį palikimą.

Kaip ir jos vyras, ponia Kristina Armon yra glaudžiai bendradarbiavusi su Lietuvos mokslininkais – archeologais, antropologais, kalbininkais, kitų mokslo šakų atstovais. Buvau prašytas perduoti jai Klaipėdos universiteto Baltistikos centro įkūrėjos ir vadovės prof. habil. dr. Audronės Kaukienės linkėjimus bei naujausius jos mokslo leidinius. Atsidėkodama ji man perdavė spaudai parengtą, bet Lenkijoje dar nepaskelbtą išsamų V. Armono nekrologo rankraštį. Jis bus skelbiamas leidinyje „Etnografowie i ludoznawcy polscy. Sylwetki, szkice biograficzne, t. II, Wydawnictwo naukowe DWN, Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Krakowie“ (atiduota spaudai 2005 06 12).

Žinodama, kad Lietuvoje jau yra paskelbtas V. Armono nekrologas (V. Milius, „Vytautas Armonas (1924.VII.27 – 2002.IX.9)“, *Tautosakos darbai*, t. 17, 2002, p. 263–265), ji sutiko, kad gerokai išsamesnė jos medžiaga būtų išversta į lietuvių kalbą ir paskelbta Lietuvos mokslinėje spaudoje.

Tėsiu jai duotą savo pažadą ir pateikiu spaudai lietuviškąją jos medžiagą apie V. Armoną vertimą. Jo tekstas yra patikslintas ir papildytas mokslininkų pedagoginiais vardais, mokslo laipsniais. Lenkiškosios pavardės, vardai, miestų, leidinių, mokslo įstaigų, kitų institucijų pavadinimai, būdingi terminai pateikiami tiek lietuvių, tiek ir originalo (lenkų) kalbomis.

*Prof. dr. Rimantas Sliužinskas*

**Witold ARMON (Vytautas ARMONAS), 1924–2002**

**Pseudonimas: A. Vytautas, kriptonimas: A. Vt.**

**etnologas, lituanistas, antropologijos mokslų istorikas, knygotyrininkas**

Gimė 1924 m. liepos 27 d. Kėdainiuose, Lietuvoje. Tėvas – Stanislovas (Stanisław), kooperatyvo tarnautojas, motina – Aleksandra Jaciunska (Jaciūńska), mokytoja. Šeimoje augo ir jaunesnė Vytauto sesuo Irena. Baigęs pagrindinę mokyklą lankė privačią Jėzuitų gimnaziją Kaune, šią uždarius – 6-ąją valstybinę gimnaziją, kur 1942 m. sėkmingai išlaikė brandos egzaminus. 1942–1943 m. Vilniaus universitete studijavo etnografiją ir folkloristiką pas dr. Joną Balį, kalbotyrą ir lietuvių filologiją – pas prof. dr. Antaną Salį ir prof. Vincą Krėvę-Mickevičių, liaudies meną – pas dailėtininką Paulių Galaunę bei priešistorės dalykus – pas prof. Joną Puziną. Vokiečiams uždarius universitetą, dirbo geležinkelininku, o 1943 m. buvo išvežtas priverstiniais darbais į Vokietiją. 1945 m. atvyko į Lenkiją ir 1946–1947 mokslo metais mokytojavo Šamotulų (Szamotuły) pavieto Požarovo (Pożarowo) miestelio suaugusiųjų mokykloje. 1947–1951 metais Poznanės universiteto Humanitarinių mokslų fakultete studijavo etnografijos ir etnologijos dalykus pas prof. habil. dr. E. Frankovskį (Eugeniusz Frankowski), antropologiją – pas prof. J. Čekanovskį (Jan Czekanowski), priešistorės mokslus – pas prof. J. Kostrževskį (Józef Kostrzewski), sociologiją – pas prof. T. Ščurkievičių (Tadeusz Szczurkiewicz) bei geografiją – pas prof. J. Čekalskį (Józef Czekalski). 1951 m. apgynė filosofijos magistro darbą antropologijos, etnografijos, etnologijos ir

proistorijos srityse „Lenkų etnografai – kitų pasaulio šalių tyrinėtojai ir jų mokslo laimėjimai“ („Polscy etnografowie – badacze innych krajów świata i ich dorobek naukowy“). Humanitarinių mokslų (etnologijos srities) daktaro laipsnis Vytautui Armonui buvo suteiktas 1972 m. tame pačiame A. Mickevičiaus Poznanės universitete, sėkmingai apgynus disertaciją tema „Lenkų tyrinėjimų Jakutijoje istorija“ („Dzieje polskich badań nad Jakutami“). Šios daktaro disertacijos medžiaga kiek pakeistu pavadinimu „Lenkai – jakutų kultūros tyrinėtojai“ („Polscy badacze kultury Jakutów“) buvo paskelbta tęstiniame leidinyje „Mokslo ir technikos dalykų monografijos“ (*Monografie z dziejów nauki i techniki*, Wrocław, 1977), sudarydama 112-ąją šios serijos tomą. Disertacijos vadovė buvo dr. M. Frankovska (Maria Frankowska), oponentai – prof. dr. A. Kutšeba-Pojnarova (Anna Kutrzeba-Pojnarowa) ir prof. habil. dr. Z. Jasievičius (Zbigniew Jasiewicz). Studijos ir darbas universitete sąlygojo ir vėlesnes daugkartines V. Armono keliones, kuriose jis nuolat lankėsi Austrijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Prancūzijos, Ispanijos, Vokietijos, Vengrijos bei Italijos muziejuose, bibliotekose, įvairiose kitose šių šalių mokslo įstaigose. Ypač aktyvus buvo jo ryšiai ir su Lietuvos mokslininkais. Tai liudija intensyvus jo dalyvavimas Lietuvos moksliniame gyvenime – čia paskelbtos svarios mokslinės publikacijos, gausus mokslinės korespondencijos archyvas.

Dar studijuodamas Poznanės universitete, 1948–1951 m. V. Armonas čia pradėjo ir savo mokslinę karjerą. Buvo tapęs asistentu savanoriu, vėliau – subasistentu bei jaunesniu asistentu Etnografijos katedroje, dirbo šio universiteto bibliotekoje. Baigęs studijas, 1951–1952 m. vadovavo Poznanės jaunimo kultūros namų mokslo skyriui. Nuo 1952 m. spalio 1 d. iki 1963 m. pabaigos buvo Poznanės archeologijos muziejaus bibliotekos vedėju, vėliau keletą mėnesių vadovavo Olštyno (Olsztyn) Mozūrijos muziejaus (Muzeum Mazurski) bibliotekai. 1964 m. rudenį persikėlė gyventi į Torunę (Toruń), kur pradėjo dirbti Mikalojaus Koperniko universiteto Centrinės bibliotekos Rinkinių saugyklos skyriuje.

Pedagoginį darbo stažą V. Armonas pradėjo skaičiuoti 1975 metais. 1989 m. jis išėjo į pensiją, tačiau iki pat 1992-ųjų toliau vedė magistro studijų seminarus. 1975–1976 m. buvo Lodzės universiteto Archeologijos katedros adjunktas, dėstė antropologijos mokslų istoriją etnografijos ir archeologijos specialybės studentams. Grįžęs į Torunę 1976–1977 m. tapo M. Koperniko universiteto adjunktu, dalyvavo įkuriant Bibliotekininkystės (bibliotekoznawstwo) ir mokslinės informacijos katedrą. 1978–1981 m. vadovavo bibliotekininkystės neakivaizdinėms studijoms, 1984–1987 m. buvo paskirtas šio universiteto Istorijos ir archyvistikos instituto direktoriaus pavaduotoju. Menka katedros darbuotojų kvalifikacija jau pirmaisiais metais skatino kuo greičiau parengti teorinių ir praktinių paskaitų ciklą įvairių bibliotekininkystės mokslo pagrindų temomis. Tuo metu V. Armonas pradėjo dėstyti bibliografijos, klasifikacijos, knygos istorijos, rinkinių sandaros pagrindų disciplinas, tačiau svarbiausia ir mėgstamiausia jo pedagoginio darbo sritimi išliko mokslo istorijos dalyko dėstymas bei magistro seminarinių darbų vedimas. Jis į gyvenimą išleido 66 magistrus. Šių magistrų darbų tematika visų pirma buvo įvairūs bibliotekų istorijos klausimai, greta to – ir biobibliografinės monografijos. Tai sąlygojo V. Armono susidomėjimą biografistikos mokslo studijomis. Jis buvo labai reiklus pedagogas, tačiau visada skatino visapusišką studentų domėjimąsi pasirinkto magistro darbo tema. Su savo absolventais jis nuolat bendraudavo ir vėliau – šie rengdavo kasmetinius susitikimus, nuolat konsultuodavosi individualiai, siūsdavo savo publikacijas. Keletas V. Armono vadovautų magistro darbų atskiromis dalimis ar ištisai buvo paskelbti mokslinėje spaudoje.

Visoje V. Armono pedagoginėje veikloje buvo pastebima ryški mokslinio darbo pagrindų svarba. Jo paskaitos pasižymėjo plačia humanitarinių ir kai kurių gamtos mokslų erudicija. XIX ir XX a. sandūros mokslo raidos įtaka sąlygojo plačią jo studentų mokslinę pasaulėžiūrą, formavo mentalitetą. Didelį dėmesį jis skyrė antropologijos mokslų metodologijos visuotinumui. Tai Lenkijoje tęsėsi iki 1950 metų, kai tuometinė ministerija patvirtino naują studijų programą. V. Armono – mokslininko ir pedagogo – dėmesio centre visada buvo žmogus, kuriame jis sugebėdavo išvėlgiti savo laiko asmenybę konkrečių mokslo sričių bei krypčių kontekste. Domėjosi įvairiomis savo kar-

tos mokslininkų darbo problemomis, nepalikdamas nuošalyje ir įvairių tuo metu madingų bei naujai kylančių idėjų tiek tiriamojo, tiek ir akademinio darbo akiratyje.

Svarbiausia V. Armono mokslinių tyrimų sritis buvo antropologijos mokslų istorija bei sudėtinė šio mokslo dalis – biografistika. Išsamiausia šio pobūdžio jo monografija – „Lenkai – jakutų kultūros tyrinėtojai“ („Polscy badacze kultury Jakutów“). Čia aptartos XIX a. 8-ojo ir 9-ojo dešimtmečių lenkų tremtinių mokslo tiriamojo darbo galimybės. Akcentuojami šie aspektai: (1) lenkų dalyvavimas revoliuciniame judėjime; (2) tremtyje: tremtinių ir vietinių jakutų santykiai; mokslinio darbo sąlygos, bendradarbiavimas su mokslo institucijomis bei lenkų ir rusų evoliucionizmo klasikų bei jų amžininkų mokslinių koncepcijų tyrimai ir t. t. Autorių domino tremtyje atsidūrusių lenkų mokslininkų galimybės susipažinti su naujausiais to meto mokslo laimėjimais bei tendencijomis. Deja, šios knygos leidime cenzūra išbraukė visas, jų nuomone, neleistinas polemines mintis. Prof. habil. dr. Z. Jasievičius (Zbigniew Jasiewicz) apie šią knygą rašė: „(...) tai yra vienintelė lenkų etnologo knyga, po Antrojo pasaulinio karo išversta ir paskelbta rusų kalba šių laikų Rusijos Federacijoje (*Польские исследователи культуры якутов*, Москва, 2001). Dienos šviesa ji išvydo Sachos Respublikos (Jakutija) Mokslų akademijos Humanitarinių mokslų instituto iniciatyva, papildyta išsamiau teigiamu jakutų profesoriaus V. N. Ivanovo komentaru. Čia rašoma: „... būdamas istoriografu liudiju, kad V. Armonas nudirbo didžiulį, juodą darbą, rengdamas šią lyginamojo analitinio pobūdžio studiją. (...) V. Armono knygos leidimas rusų kalba buvo sąlygotas objektyvios būtinybės ir liudija istorijos specialistams būtinos tokios mokslinės literatūros reikalingumą“ (*Lud*, t. 68, 2002, p. 368).

V. Armonas yra apie 130 biogramų ir keliolikos bibliografijų, publikuotų spaudoje arba deponuotų vietiniam saugojimui, autorius. 1961–1982 metais jis bendradarbiavo leidžiant Lenkų biografinį žodyną. Greta daugelio recenzijų parengė 26 biogramas, tarp jų – apie B. Malinovskį (Bronisław Malinowski), J. S. Kubarą (Jan Stanisław Kubar), J. Obrembskį (Józef Obrębski), E. Piekarskį (Edward Piekarski), apie asmenis, kilusius iš Lietuvos arba istoriškai susijusius su Lietuva – literatus, kraštotyrininkus, istorikus, lietuvių kalbos žinovus, folkloristus, etnologus. Čia minėtini B. Pilsudskis (Bronisław Piłsudski), L. Jucevičius (Ludwik Jucewicz), broliai Antanas ir Jonas Juškos (Anton Juskiewicz, Jan Juskiewicz), A. F. Kosarževskis (Ambroż Franciszek Kossarzewski), K. Nezabitauskas (Kajetan Niezabitowski), D. Poška (Dioniz Paszkiewicz) ir kt. Autorinės V. Armono biogramos buvo publikuotos „Katalikų enciklopedijoje“ („Encyklopedia Katolicka“) ir „Lenkų knygos darbuotojų žodyne“ („Słownik Pracowników Książki Polskiej“). 1960–1969 m. jis bendradarbiavo su Bostone publikuotos „Lietuvių enciklopedijos“ leidėjais, kur tapo per 100 biogramų autoriumi ar bendraautoriumi, neskaitant publikacijų šios enciklopedijos papildymuose (t. 35, 36). Deja, ne visi jo raštai yra pasirašyti žinomais pseudonimais: A. Vytautas, A. Vt. Tai pasakytina apie polonistikos ir mokslo bei kultūros veikėjų biogramas: C. Boduen de Kurtenė-Erenkroic-Jendžejevičova (Cezar Boudouin de Courtenay-Ehrenkreutz-Jędrzejewiczowa), E. Ožeškova (Eliza Orzeszkowa), J. G. Pavlikovskis (Jan Gwalbert Pawlikowski), E. Piekarskis (Edward Piekarski), S. Pigonas (Stanisław Pigoń), etnologas S. Poniatovskis (Stanisław Poniatowski), E. Račinskis (Edward Raczyński), J. Semiradzki (Józef Siemiradzki), Z. Stieberis (Zdzisław Stieber) ir kt.

Iš V. Armono sudarytų ir paskelbtų bibliografijų minėtinos „Lenkų etnografijos istorijos bibliografija“ („Bibliografię historii etnografii polskiej“, *Historia etnografii polskiej*, red. M. Terlecka, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, s. 271–295), taip pat O. Kolbergo tomo „Litva“ bibliografija (O. Kolberg, *Dzieła Wszystkie*, t. 53; 1966, s. 485–518).

Antropologijos mokslų istorijos tematika minėtinos dvi vėlyviausios V. Armono publikacijos. Pirmoji – straipsnis „Universitetinės etnografijos pradmenys Lenkijoje“ („Początki etnografii uniwersyteckiej w Polsce“), skelbtas leidinyje „Przeszłość etnologii polskiej w jej teraźniejszości“ (red. Z. Jasiewicz, T. Karwicka, Poznań, 2001, s. 17–29). Čia aptariamas lenkiškosios etnografijos mokslo raidos Lvovo ir Poznanės etapai. Priečiuose pateikiamas habilitacinių bei daktaro disertacijų sąvadas, prof. habil. dr. E. Frankovskio (Eugeniusz Frankowski) ir prof. J. Gajkos (Józef Gajek) vadovaujamų magistro darbų sąrašas. Antroji publikacija – prof. habil. dr. E. Frankovskio biograma,

skelbta leidinio „Etnografowie i ludoznawcy polscy“ I tome (Krakow, 2002, s. 98–102, kartu su bendraautore Krystyna Armon).

Kitas V. Armono mokslo tyrimų baras – lituanistinės tematikos darbai. Tai buvo pastebima jau 1956 m. straipsnyje „Oskaro Kolbergo domėjimasis lietuvių folkloru“ („Zainteresowania Oskara Kolberga folklorem litewskim“, *Lud*, t. 42, 1956, s. 431–445). V. Armonas ilgą laiką buvo nuolatinis išsames leidinio „Oskaro Kolbergas. Visi raštai“ („Dzieła Wszystkie Oskara Kolberga“) naujos redakcijos konsultantas. Visų pirma domėjosi O. Kolbergo Baltijos tautų etnografijos tyrimais, dalyvavo rengiant šios serijos 53-ąją tomą „Lietuva“ („Litwa“). Parašė tomo įžangą, naujausios literatūros apžvalgą, biografinius komentarus, pataisė ir papildė O. Kolbergo parengtą sąvadą „Bibliografinis sąrašas lietuviškų raštų bei brošiūrų, taip pat apžvalgų apie Lietuvą, parašytų lenkų ir kitų svetimšalių“ („Spis bibliograficzny dzieł i broszur litewskich oraz rozpraw o Litwie przez Polaków i cudzoziemców napisany“). Kitas labai lietuvių vertinamas V. Armono darbas – jo straipsnis „Lietuvių liaudies kultūros tyrimai 1945–1965 metais“ („Badania nad litewską kulturą ludową w latach 1945–1965“, *Etnografia Polska*, t. 12; 1968, s. 452–490). Ypatinga šio darbo vertė – tiek Sovietų Lietuvoje, tiek ir emigracijoje (visų pirma JAV) šia tematika skelbtų publikacijų, dažniausiai neprieinamų tuometinės Lietuvos mokslininkams, anotacijos. Ši rinktinė buvo sudaryta iš 296 bibliografijos pozicijų ir leido susidaryti visuminį lietuvių tradicinės kultūros tyrimų panoramos vaizdą dviejų dešimtmečių laikotarpiu. Lituanistikai svarbus yra ir jau po V. Armono mirties Lietuvoje paskelbtas (deja, nebaigtas) jo straipsnis „Wilhelmas Mannhardtas ir Pabaltijys“ („Wilhelm Mannhardt a kraje bałtyjskie“, *Tautosakos darbai*, t. 19, 2003, p. 132–149; spaudai parengė Vitas Agurkis). Šioje publikacijoje pateikiama išsami W. Mannhardto bibliografija, išskiriant jo baltiškosios tematikos raštus, taip pat ir svarbiausią šio autoriaus tyrimų tematiką – baltų kultūros ir mitologijos tyrimus, nespėtus užbaigti jo veikale „Latvių-prūsų religijos studijos“ („Lettopreussische Götterlehre“). V. Agurkis, pristatydamas šį V. Armono straipsnį, pažymi: „Likimo ironija – ir V. Armonui nebuvo lemta pabaigti šio savo darbo apie W. Mannhardtą“ (min. veik., p. 132). V. Armono moksliniame palikime yra svarbus ir jo pradėto rengti habilitacinio darbo „Etnografija, liaudies literatūra ir literatūra liaudžiai Lietuvoje 1831–1864 metais“ („Ludoznawstwo, literatura ludowa i literatura do ludu na Litwie w latach 1831–1864“) konspektas bei atskiri fragmentai. Svarbus šio darbo etapas buvo nuosekli aktualios medžiagos paieška Vilniaus bei Kauno archyvuose ir bibliotekose. Trijų mėnesių viešnagės Vilniuje 1979 m. šiam darbo etapui nepakako. Be to, ir glaudus intensyvaus pedagoginio darbo tvarkaraštis jam neleido skirti pakankamai laiko ir dėmesio šios habilitacinės disertacijos rengimui. Lituanisto prof. habil. dr. M. Hasiuko (Michał Hasiuk) liudijimu „V. Armono žinios apie lietuvių raštiją ir jos istoriją yra neprilygstamos“ (Poznań, Centre of Lithuanian Studies..., s. 29). Tokio vertinimo patvirtinimu galima laikyti pasiūlymą V. Armonui recenzuoti naujai rengtą spaudai Lietuvos istorijos vadovėlį, skirtą Lenkijos lietuvių bendrojo lavinimo licėjų mokymo programoms (B. Makauskas, *Lietuvos istorija*, Warszawa–Kaunas, 1997). Asmeniškai man (šio nekrologo autorei Krystynai Armon – R. S.) mūsų pokalbiai ir diskusijos šia tema buvo tapusios ne tik intelektualinio tobulėjimo paskata, bet ir vertinga medžiaga rengiant „Baltų archeologijos ir kultūros“ bei „Archeologijos istorijos ir teorijos“ paskaitų konspektus.

V. Armonas kaip mokslo istorikas buvo gerai susipažinęs su teorinėmis išvalgomis, vyraujančiomis etnologijos (kultūrinės antropologijos) mokslų raidoje. Kita vertus, savo publikacijose apie tai jis rašė retai ir tik bendro pobūdžio pastabų lygmeniu (žr.: „Savarankiškai ir kritiškai skaitykime senuosius tekstus“ („Czytać samodzielnie i krytycznie dawne teksty“, *Lud*, t. 85; s. 323–334). Reikia manyti, kad artimiausias jo mokslinei pasaulėžiūrai buvo B. Malinovskio (Bronisław Malinowski) funkcionalizmas. V. Armonui buvo nepriimtinas struktūralizmo metodas etnologijoje (kultūrinėje antropologijoje). Ne kartą kritiškai jo vertintas šis metodas V. Armonui liko priimtinas tik kalbotyros mokslo ribose.

Prof. habil. dr. Z. Jasievičius (Zbigniew Jasiewicz) taip apibūdino V. Armono asmenybę: „(...) tai buvo žymus eruditas, sugebantis profesionaliai analizuoti mokslo raidą įvairiose jo srityse bei

laikotarpiuose, visada atsižvelgdamas į konkretų istorinį kontekstą. V. Armonas buvo „antropologinės“ etnologijos sampratos šalininkas. Kilęs etninio ir kultūrinio paribio krašte, savo giliu protu jis aiškiai suvokė daugiaetninės ir daugiakultūrės visuomeninės aplinkos esmę. Jam buvo nepriimtinas primityvus, supaprastintas tokioje aplinkoje egzistuojančios visuomenės gyvenimo vertinimas. Jį erzino diskusijos apie atskirų Rusijoje dirbančių lenkų mokslininkų rusifikacijos laipsnį. Likdamas lenkų kalbos bei kultūros patriotu, savo tautos mokslininkų darbus kritiškai vertino tik plačiame, visuotiniame mokslo laimėjimų kontekste. Tyrinėdamas buvo ypač kruopštus ir skrupulingas, be gailėsčio taisė kitų autorių klaidas bei netikslumus, nepakentė prabėgomis formuluotų ir nepagrįstų teiginių. Šie V. Armono asmenybės bruožai liudija jo mokslo darbų vertę ir ilgaamžiškumą (*Lud*, t. 86, 2002, s. 370).

V. Armonas dalyvavo IX tarptautiniame mokslo istorijos kongrese, surengtame 1965 m. Varšuvoje, ir 1972 m. Leningrade rengtame II SSRS–Lenkijos simpoziume, skirtame istoriniams lenkų ir rusų mokslininkų ryšiams geologijos, geografijos ir etnografijos mokslų srityse.

Aktyviai dalyvavo daugelio mokslo bei kultūros organizacijų veikloje. Nuo 1947 m. buvo Lenkijos etnografijos draugijos (Polskie Towarzystwo Ludoznawcze) narys, tris kadencijas – jos valdymo organų narys; Baltstogės mokslo draugijos (Białostockie Towarzystwo Naukowe), Mokslo draugijos Torunėje (Towarzystwo Naukowe w Toruniu) narys, Lenkų bibliotekininkų sandraugos (Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich) narys, pastarojoje – 2 kadencijas jos Torunės poskyrio valdybos narys.

Yra apdovanotas valstybės ordinais ir medaliais: Lenkijos atgimimo kryžiaus ordinu (Złoty Krzyż Zasługi, 1987), Nacionalinės edukologijos komisijos medaliu (Medal Komisji Edukacji Narodowej, 1996), Lenkijos Liaudies Respublikos 10-mečio medaliu (Medal X-lecia PRL), Nusi-pelnusio kultūros veikėjo ženklu (Odznak Zasłużonego Działacza Kultury).

Už mokslinę veiklą yra apdovanotas Lenkijos mokslų akademijos sekretoriaus apdovanojimu (Nagrodę Sekretarza Naukowego PAN) už bibliografijos sudarymą leidinyje „Lenkų etnografijos istorija“ (*Historia etnografii polskiej*, Wrocław, 1972) ir Torunės M. Koperniko universiteto Rektorius I laipsnio apdovanojimu (Nagrodę I stopnia Rektora UMK) už visuminius profesinės veiklos laimėjimus.

V. Armonas buvo vedęs du kartus. Pirmoji jo žmona – J. Ciolkoviak (Janina Ciołkowiak), meno istorikė, tapytoja. Turi sūnų Algirdą (Olgierd), lenkų filologijos magistrą, ir dukrą Renatą, dailininkę plastikę. Antroji žmona – prof. habil. dr. K. Pževožna (Krystyna Przewoźna), archeologė.

V. Armonas mirė 2002 m. rugpjūčio 9 d. Torunėje, palaidotas miesto Centrinėse komunalinėse kapinėse (Centralny Cmentarz Komunalny).

Asmeninė V. Armono lituanistikos biblioteka saugoma A. Mickevičiaus universitete Poznanėje (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Skandinavistikos ir Baltistikos katedroje (Katedra Skandynawistyki i Bałtologii) ir Rytų institute (Instytut Wschodni). Didžioji jo antropologinės literatūros bibliotekos dalis – Šlionsko universiteto Ciešino m. filialo Etnologijos katedroje (Katedra Etnologii, filia Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie). Rankraštinė lituanistikos medžiaga – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto archyvuose Vilniuje. Likusioji medžiaga perduota saugoti Vroclavo lenkų etnografijos draugijos archyvams (Archiwum Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego we Wrocławiu).

### Dalykinė bibliografija:

#### *Bibliografijos*

E. Jaroszevska, „Bibliografia publikacji dr. Witolda Armona“, *Acta Universitatis Nicolai Copernici, Bibliologia IV: Studia ofiarowane twórcom toruńskiego bibliotekoznawstwa, dr. Zofii Mołodcównie i dr. Witoldowi Armonowi*, Toruń, 2000, s. 31–40.

### **Biogramos**

- Lietuvių enciklopedija, Boston, 1969, t. 36, p. 48.  
Fifth International Directory of Anthropologists, Chicago–London, 1975, s. 15.  
Pracownicy nauki i dydaktyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika 1945–1984, Toruń, 1987, s. 65.  
Pracownicy nauki i dydaktyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika 1945–1994, Toruń, 1995, s. 67–68 (foto).

### **Nekrologai**

- S. Czaja, J. Tondel, „Dr. Witold Armon (1924–2002)“, *Głos Uczelni. Pismo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, R. 11: 2002, nr. 10, s. 19–20 (foto).  
Z. Jasiewicz, „Witold Armon (1924–2002)“, *Lud*, t. 86, 2002, s. 367–370 (foto).  
V. Milius, „Vytautas Armonas (1924.VII.27 – 2002.IX.9)“, *Tautosakos darbai*, t. 17, 2002, p. 263–265 (foto).

### **Ivairūs**

- V. Agurkis, „Paskui neišsipildžiusią svajonę“, *Tautosakos darbai*, t. 19, Vilnius, 2003, p. 132–133.  
J. Gomoliszek, „Podwójny jubileusz“, *Głos Uczelni*, Toruń, 2000, nr. 7–8, s. 10.  
M. Hasiuk, „Poznań Centre of Lithuanian Studies and its Philological Works“, *History, Culture and Language in Lithuania. Proceedings of the International Lithuanian Conference Poznań 17–19 September 1998*, Poznań, 2000, s. 29–30.  
В. Н. Иванов, „Польский ученый о польских исследователях (вместо послесловия)“, *В. Армон, Польские исследователи культуры якутов*, Москва, 2001, с. 165–169.  
E. Jaroszevska, „Prace magisterskie, napisane pod kierunkiem d-ra Witolda Armona“, *Acta Universitatis Nicolai Copernici, Bibliologia IV: Studia ofiarowane twórcom toruńskiego bibliotekoznawstwa, dr. Zofii Mołodcównie i dr. Witoldowi Armonowi*, Toruń, 2000, s. 40–43.  
J. E. Kaczmarek, *Organizacja badań i ochrony zabytków archeologicznych w Poznaniu (1720–1958)*, Poznań, 1996, s. 223, 229, 279, 280.  
S. Kalemka, „Zofia Mołodcówna i Witold Armon – twórcy podstaw Katedry Bibliotekoznawstwa UMK“, *Acta Universitatis Nicolai Copernici, Bibliologia IV: Studia ofiarowane twórcom toruńskiego bibliotekoznawstwa, dr. Zofii Mołodcównie i dr. Witoldowi Armonowi*, Toruń, 2000, s. 17–19.  
*Kronika Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (1895–1995)*, pod red. Z. Kłodnickiego, Wrocław, 1997, s. 92, 206, 207, 219.  
J. Mačiulis, „Mūsų bičiulis Vytautas Armonas“, *Bibliografija 2000*, Vilnius, 2001, p. 83.  
V. Milius, „Svečias iš Torunės“, *Gimtas kraštas*, 1969 m. rugsėjo 11 d.  
Z. Mołodcówna, H. Zgorzelska, „Prace magisterskie, napisane na bibliotekoznawstwie w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 1979–1985“, *Acta Universitatis Nicolai Copernici, Historia XXII*, Toruń, 1998, s. 151–168.  
M. Winnik, *Witold Armon jako badacz kultury litewskiej. Zarys monograficzny. Vytautas Armonas – lietuvių kultūros tyrinėtojas. Monografinis eskizas*, Poznań, 2005 (magistro darbo rankraštis, saugomas Poznanės Adomo Mickevičiaus universiteto Baltistikos katedroje (Katedra Baltologii)).

**Krystyna Przewoźna-Armon**

### **Šaltinis:**

- „Etnografowie i ludoznawcy polscy“, Sylwetki, szkice biograficzne, t. II, Wydawnictwo naukowe DWN, Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Krakowie.  
[atiduota spaudai 2005 06 12].

**Iš lenkų kalbos vertė Rimantas Sliužinskas**